

Vodstvo po razstavi s kustosom in umetnico:

sobota, 13. avgusta 2022, ob 10. uri.

Pogovor z umetnico:

sreda, 24. avgusta 2022, ob 19. uri, pogovor bo vodil Boštjan Soklič.

Nevidni sopotniki

Kolofon razstave:

Barbara Kastelec
Nevidni sopotniki

20. 7.–18. 9. 2022
Galerija Ivana Groharja

Zanj: Aleksandra Saša Nabergoj
Kustos: Boštjan Soklič
Oblikovanje razstave: Kolektiv DVA
Jezikovni pregled: Nataša Martina Pintarič
Grafično oblikovanje: Kolektiv Dva
Prevod: Matjaž Horvat
Tisk: Trajanus Storitve d. o. o.
Tehnična ekipa: Vida Grah, Boris Krajnc

Galerija Ivana Groharja
20. 7.–18. 9. 2022

Kustos razstave: Boštjan Soklič

***Barbara
Kastelec***

Slikarka Barbara Kastelec že leta sistematično in ciklično raziskuje, likovno razvija ter razkriva očem skrite preplete mikro- in makrokozmosa. S ciklom novejših okroglih slik v Galeriji Ivana Groharja se vrača k vsebinam in tematikam na meji med umetnostjo in dokumentarnimi prikazi ekosistemov medsebojno povezujočih se zemeljskih organizmov. Razstava *Nevidni sopotniki* je tretje dejanje umetničnega večletnega konceptualnega projekta, povezanega z raziskovanjem univerzalne prvobitnosti. Ponuja nam vpogled v omrežja »nevidnih prinašalcev življenja«, brez katerih bi bil naš obstoj nemogoč, hkrati pa vzpostavlja kontinuiteto s slikarkinimi slikarskimi cikli *Semena*, *Pelodi* in *Rastlinske celice*, ustvarjenimi med letoma 2012 in 2020. Večmedijsko razstavo sestavljata dva glavna vsebinska sklopa (Življenje: sluzavci in Življenje: čopičaste plesni), dopolnjena pa je z risbami, ki živo in neposredno kažejo začetne faze avtoričinega ustvarjalnega procesa.

Na razstavi nam Barbara Kastelec nazorno predstavi organizme z dna prehrabne verige, sluzavce (čistilce), plesni in zemeljske bakterije – enocelične ali mnogocelične organizme, ki so (poleg gliv in alg) vidni le pod mikroskopom pri večstokratni povečavi. Gre za ključne »akterje« v naravnem prehranskem krogu. Razumevanje delovanja teh drobcenih organizmov, ki naseljujejo vse od oceanskih globlin do atmosfere, je enako pomembno kot raziskovanje substratov, gnojil in drugih snovi, s katerimi se srečavamo na domačem vrtu. Ker je tudi človeška koža na gosto poseljena z raznimi mikroorganizmi, ki jo pravzaprav povsem prekrivajo, jo lahko vzporejamo z domovanjem »nevidnih sopotnikov« Barbare Kastelec – z zemljo (humusom), ki je kot koža našega planeta. Glive, bakterije, alge, praživali, črvi in drugi organizmi v tleh predstavljajo milijardno vojsko majhnih bitij, ki humus potrebujejo za lastno življenje, hkrati pa ga tudi ustvarjajo in so odločilnega pomena za uspevanje rastlin. Posebno pozornost namenja avtorica plesnim; te namreč tvorijo encime, ki razgrajujejo organski material v enostavne sladkorje in so v ekosistemu pomembni razkrojevalci.

Podobe Barbare Kastelec nastajajo premišljeno, slikarka pa uporablja različna znanja in informacije o bioloških, filozofskih, ekoloških, antropoloških in likovnih lastnostih mikroorganizmov. Pri delu uporablja mikroskopske fotografije in občasno sodeluje z znanstveniki, čvrsto zavezo z znanostjo pa odražajo tudi latinska poimenovanja upodobljenih organizmov, kot so *Elaeomyxa cerifera*, *Penicillium camemberti* in *Cladosporium*. Umetnica zapiše, da se ji je prav ob ogledu posnetkov mikroorganizmov porodila veriga asociacij in jo vodila k iskanju oblikovnih in barvnih vzporednic med rastlinskimi zamatki življenja in enostavnimi globokomorskimi živalmi ter tudi fraktali in pojavi v vesolju.

Cikel *Nevidni sopotniki* sestavlja niz okroglih slik velikega in malega formata v mešanih slikarskih tehnikah na

osnovi akrila, ki zapolnjujejo ostenje prvega in drugega galerijskega prostora. Izbira krožnega formata ali *tonda* je zavestna; po eni strani asociira na okular, optični del mikroskopa, ki sliko dodatno poveča, po drugi pa spominja na petrijevko, stekleno laboratorijsko posodo za gojenje bakterij in pripravo za imunske teste. Posebnost razstavljenega niza je barvitost motivike, ki je mikroskopske fotografije (vsaj kar zadeva bakterije in plesni) opazovalcu ne pokažejo. Umetničina domišljajska barvna interpretacija delcev zapletenega mikrokozmosa je svobodna, samosvoja in razposajena. V marsičem spominja na psihedeličen likovni slog s konca 60. let prejšnjega stoletja, izpolnjen s ponavljajočimi se kalejdoskopskimi in fraktalnimi vzorci, ki naj bi odražal (simuliral) stanja spremenjene zavesti. Cikel *Nevidni sopotniki* predočja različna stanja in oblike mikroorganizmov, od paličastih in spiralnih do luknjičastih, okroglih, storžastih in kapničastih. Ker so mnogi od upodobljenih organizmov (alge, bakterije, gobe) sposobni proizvajati svetlobo (bioluminiscenca), slikarka njihovo luminescenco med slikanjem na platno pričara z uporabo iridescentnega akrilnega pigmenta, ki se v zatemnjenem prostoru sveti v kovinskih, fluorescentnih in mavričnih tonih.

Podobe Barbare Kastelec so prikaz večnega spreminjanja sveta, tako notranjega (lastnega) kot zunanjega. V nasprotju z nekaterimi starejšimi cikli, pri katerih sta jo želja po natančnosti upodobitve in potreba po botanični prepoznavnosti (*Semena*, *Pelodi*) usmerili k fotorealizmu in minucioznim detajlom, se Barbara Kastelec v ciklu *Nevidni sopotniki* vrne k širokopoteznim nanosom in živahnemu koloritu, značilnim za njene starejše slikarske cikle (*Spominski fetiši*, *Atomske gobe*). Lahko bi rekli, da se umetnica pod vplivom znanstvene izkušnje še bolj zagnano posveča upodabljanju prikritih kompleksnih duševnih procesov, ki jih doživlja, upodobljeni mikroorganizmi pa so umetniške prisposobe in vizualne inkarnacije arhetipskih stanj, ki jih pri tem odkriva. Umetnica združuje barve in oblike v kombinacije divjih kontrastov in izstopajočih formalnih elementov, ki združbe sluzavih protagonistov in bakterij spreminjajo v fantastične krajine in nenavadne konstrukcije, značilne za sanje, delirij, ekstazo in apokaliptične vizije.

V drugem prostoru vsebine iz cikla *Nevidni sopotniki* poveže kratek animirani film z naslovom Čopaste plesni iz leta 2019, ki ga je Kastelčeva zasnovala na umetniški rezidenci La Cité internationale des arts v Parizu, realizirala pa v sodelovanju z računalniškim znalcem Igorjem Tavčarjem. V videu istočasno spremljamo pestro dogajanje v dveh petrijevih posodah, v katerih so penicilinske gobe, vzete s francoskega sira camembert. Video nam kaže originalno, črno-belo povečavo mikroskopske plesni v dinamičnem razvoju, ob njej pa je projekcija umetničine barvne verzije istega procesa.

Krožne slike (tondi) Barbare Kastelec v Galeriji Ivana Groharja nas presenetijo, ker prizori nevidnega organskega sveta niso pogosta slikarska tematika. Mikrokozmos v makroformatu, prepuščen umetničini domišljiji, nam razpira nenavadno realnost prostorov, ki so videti fantastično, skrivnostno in virtualno. Barbara Kastelec svoj umetnostni koncept, potopljen v organski ples mikroorganizmov, na izviren način elegantno poveže s slikarskim medijem. S težnjo po verističnem upodabljanju mikrokozmosa avtorica svojo raziskovalno in umetniško izkušnjo spremeni v novo vizijo predstavnosti, ki je vsebinsko tehtna in znanstveno pomenljiva, vizualno pa privlačna in enigmatična. Krožne slike Barbare Kastelec so svojevrstni »galerijski makroskopi«, s katerimi vizualizira svoja občutja kozmične in splošne bivanjske spremenljivosti, gledalcu pa omogoča vpogled v zanimivo in vznemirljivo likovno vesolje.

Boštjan Soklič, kustos Loškega muzeja Škofja Loka

Barbara Kastelec
(1976)

Barbara Kastelec je leta 2001 zaključila študij slikarstva, novih medijev in grafike na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Šolanje je nadaljevala na področju slikarstva in filozofije, leta 2004 pa končala še podiplomski študij in tako pridobila naziv magistricе slikarstva. Istega leta je vodila mednarodni projekt *Let's realize the White Paper Trough Art*, ki so ga izvedli v Vroclavu na Poljskem v okviru programa EU Youth for Europe. Poleg samostojne prakse od leta 2005 deluje kot voditeljica slikarskih tečajev za otroke, mladostnike in odrasle. Od leta 1997 razstavlja tako po Sloveniji kot tudi v tujini. Njena umetniška produkcija vključuje področja slikarstva, ilustracije in videa. Je članica ZDSLU in Združenja umetnikov Škofja Loka. Živi in ustvarja v Ljubljani.